

CZU: 81'276.6:264-68(=135.1)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4475359>

VALENȚE TEXTUALE ALE NOMINALIZĂRILOR VERBALE ÎN ACATISTELE ROMÂNEȘTI

Ecaterina BRĂGUȚĂ

Universitatea de Stat din Moldova

Nominalizarea verbală este un proces activ în limba română care se manifestă sistemic și cu regularitate. Aceste unități lexicale se caracterizează prin natura duală (verbală și nominală) la nivel morfologic, sintactic, semantic. În cadrul studiului curent ne-am propus să evidențiem unele particularități de structurare a acatistului prin intermediul substantivelor deverbale.

Substantivele deverbale contribuie în mod semnificativ la procesul de construcție a textului, prin potențele lor de condensare a informației, de restrângere a frazei, capacitatea de abstractizare (la fel ca și în textul științific), dar care în textul religios are menirea, mai degrabă, de a crea un efect atemporal. Nominalizările verbale sunt parte integrantă a sistemului figurativ al textului imnografic; ele creează metafore, susțin paralelismul sintactic și, ca urmare, asigură coeziunea, în consecință – textualitatea acatistului.

Cuvinte-cheie: nominalizare, substantive deverbale, acatist, textualitate, coeziune, paralelism sintactic, sistem figurativ.

TEXTUAL VALENCIES OF VERBAL NOMINALISATIONS IN THE ROMANIAN AKATHISTS

Verbal nominalisation is an active process in the Romanian language that manifests itself systemically and regularly. These lexical units are characterized by the dual nature (verbal and nominal) at the morphological, syntactic, semantic level. In the current study we aimed to highlight some peculiarities of structuring the akathist through deverbal nouns.

Deverbal nouns contribute significantly to the process of constructing the text, through their power of condensing information, restricting the sentence, the capacity for abstraction (as in the scientific text), but which in the religious text has the purpose rather to create a timeless effect. Verbal nominations are an integral part of the figurative system of the hymnographic text; they create metaphors, support syntactic parallelism and, as a result, ensure cohesion, consequently the textuality of the akathist.

Keywords: nominalization, deverbal nouns, akathist, textuality, cohesion, syntactic parallelism, figurative system.

Introducere

Limbile lumii manifestă o sensibilitate diferită față de fenomenul nominalizării, însă acest procedeu de convertire a unei baze dintr-o altă clasă lexico-gramaticală în cea a numelui este cunoscut pentru majoritatea idiomurilor. Drept confirmare servesc cercetările din ultimele decenii vizând fenomenul sus-numit cu aplicare la mai multe limbi: franceză, engleză, germană, spaniolă, română, rusă, ucraineană, poloneză, maghiară, sârbocroată, persană, egipteană, hitită, japoneză, finlandeză, limbile din Africa de Vest și Oceania, creolele franceze, indoneziană, tagalog, vietnameză, bască ș.a.

Limba română se caracterizează prin productivitatea fenomenului nominalizării, însumând o varietate de procedee (derivare sufixală, derivare parasintetică, derivare regresivă, compunere, conversiune) în scopul substantivării unei baze verbale sau adjectivale. Totuși, predominant este procesul de nominalizare a bazelor verbale. Lucrarea curentă este structurată în baza substantivelor deverbale extrase dintr-un corpus textual constituit din acatiste românești, în variantă printată sau electronică. Trebuie să subliniem de la bun început că frecvența deverbalelor, în special a celor obținute prin derivare sufixală, este destul de mare.

Nominalizările verbale – procedeu activ în limba română

Începând cu mijlocul secolului al XX-lea, nominalizările rămân a fi la ordinea zilei printre preocupările lingviștilor. Cele mai multe studii abordează particularitățile morfologice, sintactice, semantice ale acestora. Din perspectivă cognitivă, nominalizările pun pe prim-plan principiul antropocentrismului – omul, în calitate de subiect care conceptualizează realitatea, observă fenomenele lumii înconjurătoare din variate unghiuri de vedere și, ca urmare, produce/selectează modele de exprimare diferite, în funcție de elementele pe care vrea să le accentueze/estompeze.

În unele lucrări analiza substantivelor deverbale este corelată cu funcționalitatea acestora, fiind relevate câteva funcții principale: *funcția semantică* (transmiterea sensului de procesualitate în formă generalizată); *funcția structurală* (formarea unei categorii lexico-gramaticale, alcătuită din unități lexicale specifice care posedă particularități sintactice de natură verbală); *funcții textuale* (predispunerea spre comprimare a sensurilor,

au un rol important în constituirea structurii textuale, în menținerea unității tematică a textului; prezintă o funcționalitate stilistică diversificată; capacitatea de a forma timpul și locul (cronotopul) textului) [1].

În articol ne propunem să insistăm pe valențele textuale ale substantivelor deverbale, identificând procedeele prin care acestea participă la structurarea textului-acatist, modul ce asigură coeziunea textului și mențin unitatea tematică a unui text constituit din fragmente eterogene (condac, icos, hairetisme, refren, în care se îmbină epicul și liricul, se succed modurile de expunere narațiunea și descrierea).

Acatistul în cultura ortodoxă

Acatistele, în calitate de texte imnografice religioase ortodoxe, sunt parte a culturii românești, datorită impactului realizat de acestea, în plan diacronic, asupra limbii literare și a spiritualității românești. Însăși apariția primelor traduceri imnografice era o dovadă a maturității limbii române de a denumi concepte religioase profunde, pe de o parte, și de a susține structura metrică, prozodică, muzicală a unui asemenea text, pe de altă parte. Traducerile imnografice vin cu o întârziere de un secol în spațiul românesc, iar primul Acatist românesc – *al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu* – este rodul muncii mitropolitului Dosoftei (1673).

Structura-standard a textului acatist

Structura-standard a unui acatist presupune succesiunea a 25 de strofe diferite ca dimensiuni și particularități. Pe primul loc se află Condacul 1 – un fel de preludiviu (mai este numit și cuculion – din gr. „glugă”), urmat de 12 Icoase (strofe lungi, constituite dintr-o secvență narativă; plus 4-12 hairetisme, partea lirico-poetică și finalizează cu un refren-invocare a divinității/sfântului în cinstea căruia este scris acatistul) și 12 Condace (strofe scurte, predominant narrative, care finalizează, de obicei, cu refrenul *Aliluia!*). Condacul 1 diferă de condacele 2-13 prin refren, astfel încât refrenul C1 = refrenul Icoaselor 1-12. Condacele și icoasele sunt dispuse alternativ, fiind marcate de indicația paratextuală *Condac 1, Icos 1, C2, I2 ...I12, C13 (se repetă de 3 ori)*.

Prezența substantivelor deverbale în arhitectura textelor analizate este remarcată în toate structurile: titlu, condac, icos, refren, hairetisme. Din punctul de vedere al formării cuvintelor, aceste substantive sunt obținute prin derivare progresivă (*bucurie, credință, mântuire, Născătoare, neputință, preamărire*), derivare regresivă (*botez, laudă, lucru, șoptă*), compunere (*bunavestire, Înaintemergătorul, Unul-Născut*), conversiune (*mers, plâns, smeriții, fericirii*).

Recurența unor asemenea lexeme în iconomia acatistului demonstrează selectarea deloc întâmplătoare a acestora în textul imnografic ortodox. Funcționalitatea nominalizărilor verbale în imnografie este foarte complexă: acestea fac parte din sistemul terminologic religios ortodox, susțin tezaurul figurativ de sorginte biblică, servesc în calitate de suport în structurile paralele, dar și în construcțiile antitetice. În lucrarea dată ne propunem să identificăm raporturile care se stabilesc între substantivele deverbale și organizarea structurală a unui acatist. Printre cele mai frecvente deverbale extrase din corpus, din punct de vedere semantic, sunt numele de acțiune și numele de agent, care stabilesc o relație de interdependență cu noțiunea de procesualitate. Acestea, însă, spre deosebire de verb, pun în evidență fie acțiunea sub formă generalizată, fie autorul acestei acțiuni.

Funcții textuale ale nominalizărilor verbale

Imnurile-acatist se remarcă printr-o structură complexă, eterogene ca organizare și moduri de expunere. În consecință, prezintă interes să urmărim procesele de textualizare a acestor secvențe dispuse alternativ, care, luate în ansamblu, obțin statutul de text unitar. Definițiile propuse pentru conceptul de text reflectă variate puncte de vedere, însă de cele mai multe ori converg către ideea că elementul definitiv al unui text este coeziunea [2, p.76]. Există mai multe mijloace gramaticale de marcarea a coeziunii textului, după cum specifică R. de Beaugrande și W.Dressler, precum și alți lingviști: repetarea elementelor lexicale, recurența parțială (repetarea unui anumit element lexical asociată cu înlocuirea elementului lexical care o realizează concret, de ex., trecerea de la verb la nume), parafraza, pro-formele, elipsa, timpul, expresiile jonctive, paralelismul, intonația.

De asemenea, coeziunea corelează cu principiul temo-rematic analizat de F.Daneș din perspectiva avansării tematică a textului. În studiul *Funcțional sentence perspective and the organization of the text* [3] autorul identifică trei tipuri principale de progresie tematică ca rezultat al relației temă(T) – remă(R):

- progresie tematică lineară simplă (fiecare R devine în propoziția următoare T);
- progresie tematică cu temă continuă (constantă) (T rămâne neschimbată și acesteia i se atașează noi R), tipul respectiv caracterizează secvențe descriptive;
- progresie tematică cu teme derivate din hipertemă (hipertema este dominantă semantică a unui șir de cuvinte coreferențiale într-o secvență de text).

În continuare ne propunem să urmărim funcțiile de textualizare pe care le cumulează substantivele deverbale în arhitectura imnului-acatist, referindu-ne la unul dintre cele șapte standarde de textualitate considerat a fi prioritar în delimitarea unui șir de propoziții între text sau non-text, și anume – coeziunea.

În primul rând, nominalizările verbale realizează **funcția structural-organizatorică a textului, fiind parte componentă a elementelor paratextuale**, și din această poziție conturează linia tematică a textului-acatist.

Substantivele deverbale în paratext

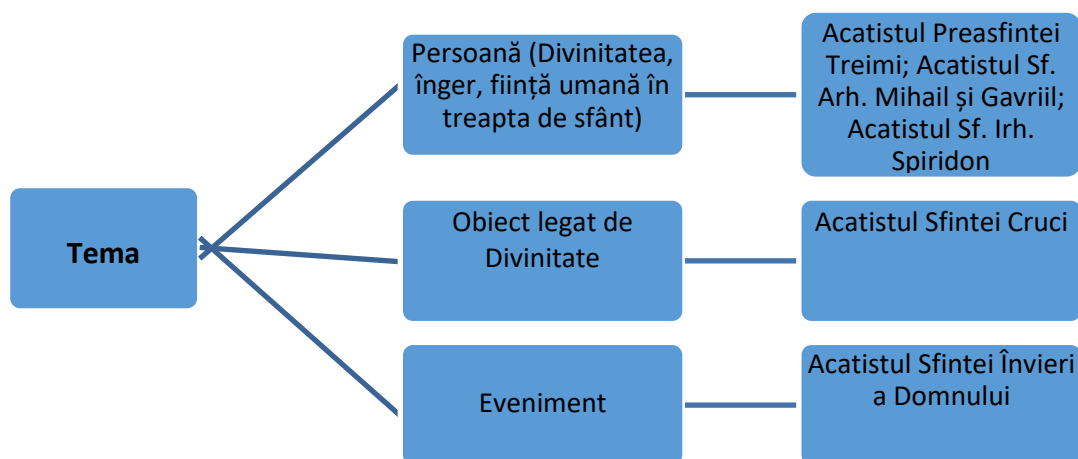
Acatistul face uz de un ansamblu de elemente paratextuale care facilitează receptarea textului și au rol de ghidare a cititorului (mai corect, a celui care își asumă performarea actului de rugăciune): titlul, subtitlul, titlurile strofelor (condacul 1, icosul 1 ...), titlul rugăciunilor inserate, informații despre autor (*Întocmit după viața Sfântului, de Gherontie Călugărul*), indicații de citire (*Acest acatist se citește de la Paști până la Înălțarea Domnului; acest condac se zice de trei ori*).

Începând cu prima etapă a lecturii unui text imnografic, reprezentată de titlu, atestăm prezența substantivelor deverbale. Titlurile acatistelor au rol de tematizare, sunt informative, servind la identificarea textului necesar în funcție de sărbătoarea care este prăznuită într-o anumită zi sau de nevoile spirituale ale unui subiect uman concret. În calendarul bisericesc ortodox sunt 12 sărbători împărătești în cinstea Domnului Iisus Hristos și a Maicii Domnului, fiecare sărbătoare având un acatist corespunzător. Titlurile a unsprezece acatiste din cele douăsprezece sunt constituite cu ajutorul substantivelor deverbale. Un asemenea substantiv în Genitiv se află pe prima poziție după titlul generic *Acatist*:

Acatiste în cinstea Domnului Iisus Hristos	Acatiste în cinstea Maicii Domnului
1) Acatistul Nașterii Domnului;	8) Acatistul Nașterii Domnului;
2) Acatistul Întâmpinării Domnului;	9) Acatistul Intrării în Biserică a Maicii Domnului;
3) Acatistul Botezului Domnului;	10) Acatistul Bunei Vestiri;
4) Acatistul Intrării Domnului în Ierusalim;	11) Acatistul Adormirii Maicii Domnului.
5) Acatistul Sfintei Învieri a Domnului;	
6) Acatistul Schimbării la Față a Domnului nostru Iisus Hristos;	
7) Acatistul Înălțării Domnului.	

Motivele care determină alegerea unui nume de verbal sunt multiple. Deverbele prezintă în variantă nominalizată un eveniment care a avut loc în istoria Bisericii Ortodoxe. Acestea sunt un mijloc comod de reducere a structurii propoziționale [4, p.48]. Spre deosebire de un verb care necesită actualizarea mai multor actanți, substantivele de mai sus se pot lipsi de unii actanți solicitați de structura semantică a verbului-bază. În unele cazuri nu este actualizat subiectul (1, 2, 3, 8, 9), în altele lipsesc și subiectul și complementul direct (10) sau complementul de agent (2, 3). Utilizarea substantivelor deverbale în titlurile de mai sus permite focusarea asupra informației esențiale (în cazul dat, amintirea unui eveniment), iar informația considerată mai puțin importantă este omisă. Totodată, având în vedere că acatistele sunt adresate unui cititor avizat (un ortodox cunoscător al istoriei și tradiției Bisericii), actanții neactualizați în titlu sunt ușor de reconstituit, reprezentând o informație elementară, o situație ușor recognoscibilă, care nu solicită în mod obligatoriu indicarea tuturor actanților: Botezul Domnului [de către Ioan Botezătorul]; Nașterea Domnului [de către Fecioara Maria]; Buna Vestire [a Fecioarei Maria] [de către Arhanghelul Gavriil].

Titlul acatistului echivalează cu tema textului, având caracter informativ, și poate indica, după caz:

Totodată, rol tematic posedă și subtitlurile, dar care conțin o informație de ordin pragmatic. Nu toate acatistele conțin un subtitlu, însă când acesta este inserat, se realizează o ierarhizare a dimensiunilor tematice, pe primul loc fiind persoana, iar pe locul secund este specificată situația/contextul în care acest text este util cititorului/persoanei care înalță o rugăciune către un sfânt anume.

Acatistul Maicii Domnului „La Icoana cu șapte săgeți” (Pentru potolirea inimii);

Acatistul Cuviosului Lavrentie [schiarhimandrit și făcător de minuni al Cernigovului];

Acatistul Sfintei Iuliana [ocrotitoarea celor căsătoriți].

Repetarea elementelor lexicale

Fiind un text amplu, acatistul mizează în demersul de menținere a coeziunii pe anumite unități lexicale-cheie, care sunt ordonate la diferite niveluri, conferindu-i caracter textual unitar. Spre exemplu, tipul textului este specificat prin două lexeme centrale *cântare* și *laudă* (în fond, aceasta și este un acatist: cântare de laudă), care apar atât în variantă verbală, cât și nominală. Vom prezenta sintagmele conținând aceste unități sub formă nominalizată excerptate din Ac. Sf. Irh. Spiridon:

cântare: primește cântarea aceasta (I2), îți aducem cântarea (I3), săvârșim cântarea aceasta (I4), întărindură a cânta lui Dumnezeu cântarea aceasta (C5); să aducem lui Dumnezeu cântare (C6); să aduc lui Dumnezeu cântare (C11);

laudă: aducem aceste cuvinte de laudă (I7); pentru care auzi această laudă (I9); îți aducem această laudă (C11).

Antrenarea seriilor sinonimice și repetiția lexicală parțială

O altă formă de repetiție lexicală identificată în acatiste cu implicații în realizarea coeziunii este antrenarea unui șir sinonimic în vederea evitării repetărilor inutile. În Ac. Sf. Irh. Dosoftei în câteva nuclee narative este scos în prim-plan meritul acestuia de traducător al cărților sfinte în limba română:

Sfintele Scripturi și cărțile de cult pe limba poporului le-ai diortosit (I5);

Mare dar ai făcut limbii românești prin tâlcuirile la slujbele dumnezeiești;

De aceea nu ai încetat a scrie cărți de folos, tâlcuind din scrierile Sfinților Părinți.

Partea lirico-poetică reprezentată de hairisme avansează în această direcție, insistând asupra imaginii de traducător de seamă, reluând în formă nominalizată unele verbe din secvențele narative: *înțelept tâlcuitor al dreptei credințe; tâlcuitor al Sfintelor Scripturi; tâlcuitor de slujbe sfinte*, alături de care sunt inserate lexeme sinonimice: *traducător al Liturghiei; cel ce ești priceput traducător; al slujbelor sfinte tâlmăcitorule*. În acest fel este dezvoltat progresiv portretul sfântului invocat, menținând unitatea tematică și referențială a textului.

Refrenul

Luând în calcul eterogenitatea strofelor constituite ale acatistului, pentru a menține unitatea tematică și, implicit, coeziunea textului se apelează la repetarea macrotemei prin intermediul refrenului atașat la finalul Condacului 1 și al icoaselor 1-12 – un paralelism sintactic (marcă a coeziunii) instituit prin definiția acatistului. De cele mai multe ori, în structura refrenului identificăm și substantivele deverbale care redau în manieră obiectualizată una dintre acțiunile distinctive ale persoanei invocate în acatist, implicând fie un nume de agent, fie un infinitiv lung (ale căror valori pot fi denotative, dar și conotative):

Denotativ:

- Bucură-te, cuvioasă maică Agafia, *grabnică ajutătoare* celor din nevoi (Ac. Sf. Cuv. Agafia de la Cușelăuca);
- Bucură-te, părintele nostru Iosife, *făcătorule de minuni* (Ac. Sf. Iosif de la Partoș);
- Bucură-te, *Izvorătorule de mir*, Mare Mucenice Dimitrie;
- Bucură-te, preacinstite Înaintemergătorule, Ioane.

Conotativ:

- Bucură-te, Sfinte Ierarhe Dosoftei, *luminător al cuvintelor!* (Ac. Sf. Irh. Dosoftei);
- Bucură-te, *bucuria* noastră; acoperă-ne pe noi de tot răul cu cinstitul tău Acoperământ (Ac. Sf. Acoperământ al Maicii Domnului).

Paralelismul

O altă strategie pentru realizarea coeziunii identificată în textul acatistelor este formarea unor structuri cu topică similară conform principiului paralelismului. În general, această ordonare a textului vine din tradiția veterotestamentară, iar în cazul acatistelor analizate de noi are manifestare destul de frecventă, structurile paralele fiind dispuse fie în cadrul aceleiași secvențe (în condac sau icos), fie apar la distanțe mai mari în strofe separate, din care rezultă o rețea de structuri prin care se asigură coeziunea textului.

„Bucură-te, Ioachime, mângâierea lui Adam cel căzut (I1);// Bucură-te, Ana, așteptarea cea mult dorită de strămoașa Eva (I2)” (Ac. Sf. Ioachim și Ana); „Bucură-te, cinstită Cruce, sprijinirea sârmanilor;// Bucură-te, cinstită Cruce, îmbogățirea săracilor;// Bucură-te, cinstită Cruce, păzitoare a creștinilor” (Ac. Sf. Cruci); „Bucură-te, îndreptătoarea mândriei;// Bucură-te, cinstitoarea fecioriei;// Bucură-te, sprijinitoarea bătrânilor; // Bucură-te, osânditoare a dușmanilor;// Bucură-te, miluitoarea săracilor.” (Ac. Sf. Parascheva)

Acatistele, la fel ca și alte rugăciuni ortodoxe, antrenează mai multe tipuri de structuri paralele: **paralelism sinonimic** „Bucură-te, gonitoare de năluciri;// Bucură-te, risipitoare de eresuri” (Ac. Sf. Mc. Ecaterina); **paralelism antitetic** „Bucură-te, izbăvitoare a multor răutăți;// Bucură-te, dăruitoare a multor bunătăți” (Ac. Sf. Cruci); **paralelism sintetic sau formal** (primele două tipuri se întrepătrund) [5, p.275].

Ansamblul de hairetisme reprezintă o grupare de versete-invocări, dispuse foarte frecvent în structuri paralele. În cadrul acestora nominalizările verbale ocupă un loc privilegiat formând un sistem figurativ bogat reprezentat de structuri metaforice cu un nume în Genitiv, metafore ancorate în tradiția biblică. Aceste construcții, formate în mod identic, dezvăluie portretul persoanei invocate prin metafore care, într-o manieră condensată, redau un spectru larg de acțiuni întreprinse de sfânt spre folosul creștinilor. Succesiunea structurilor metaforice servește la menținerea coeziunii textuale fiind un substitut expresiv, plastic al unui conținut informațional condensat la maximum: „Bucură-te, turnul biruinței;// Bucură-te, ușa mântuirii.” (Ac. Sf. Parascheva); „Bucură-te, leacul durerii;// Bucură-te, mâna vindecării;// Bucură-te, casa ocrotirii;// Bucură-te, raza mângâierii;// Bucură-te, cortul îndestulării.” (Ac. Sf. Parascheva). Se înscriu în acest context și metaforele nominale construite cu Genitivul prepozițional: „**făcătorule de minuni = făcătorul minunilor** (Ac. Sf. Iosif de la Partoș); Bucură-te, **Izvorătorule de mir = izvorătorul mirului**”.

O altă modalitate de redare a coeziunii textului este succesiunea informațiilor dinspre datum spre novum, adică **aplicarea principiului temo-rematic prin care are loc progresia tematică a textului**. În interiorul acatistului nominalizările apar în poziția de temă (în titlu, subtitlu, în secvențele narative), dar în ansamblul de hairetisme – partea lirico-poetică a imnului – acestea sunt, cel mai frecvent, în poziția remei, fiind purtătoare a informației noi, de obicei descriptive, despre entitatea în cinstea căreia este scris acatistul. În conformitate cu modelele de progresie tematică a textului în accepțiunea lui F.Daneș, diferențiem două modele caracteristice acatistelor.

a) Progresie textuală cu temă constantă

De exemplu, în Acatistul Sfintei Agafia de la Cușelăuca tema nu se modifică pe parcursul celor 25 de strofe, fiind menținută printr-o serie de structuri în vocativ, sinonimice, dispersate în nucleele narative ale acestora: *cuvioasă maică, fericită maică, cuvioasă maică Agafia, fericită maică Agafia*. Iar hairetismele vin cu acea informație nouă, exprimată prin intermediul structurilor cu nominalizări verbale, fiind deci în poziție de remă: „Bucură-te, ajutătoare grabnică celor bolnavi;// Bucură-te, ocrotirea celor sârmani;// Bucură-te, ușurarea celor ce sunt în suferință;// Bucură-te, mângâierea celor ce se roagă cu credință;// Bucură-te, îndreptarea celor greșiți;// Bucură-te, ridicarea celor căzuți;// Bucură-te, alinare în patul durerii.”

b) Progresie textuală cu teme derivate din hipertemă

În acatistul Sf. Ierarh Dosoftei, mitropolitul Moldovei, hipertema este declarată în titlu – Sf. Ierarh Dosoftei – care se reia în refren: „Bucură-te, Sfinte ierarhe Dosoftei, luminător al cuvintelor”. Însă, aceasta se dezvăluie prin intermediul altor microteme identificabile în condace și icoase. Fiecare microtemă are câteva reme corespundente. Unele microteme sunt exprimate prin substantive deverbale, dar și printr-un număr considerabil de reme ale acestora.

	Teme	Reme
Hipertema: Sf. Irh. Dosoftei	Sf. Irh. Dosoftei (Condac 1)	Ca un purtător de biruință Ca unui adevărat lucrător al celor bisericești Lucrător plin de înțelepciune Iubitor al vieții simple și curate Cugetare smerită
	Osteneala ta (Icos 2)	Ostenitorule pentru cele călugărești Smerit rugător cu îngerii în ceruri
	Începător al obștii de la Probota (Icos 3)	Iubitorule de nevoiță Învățătorule cu multă credință
	Minunata ta lucrare (Condac 4)	Tâlcuitor al Sfintei Scripturi Traducător al Liturghiei Rugător împreună cu îngerii
	Săvârșind călătoria acestei vieți (Condac 11)	Moartea ta a fost înălțare la viața veșnică

Aducând un plus informațional, substantivele deverbale în poziție de remă scutesc textul de repetarea inutilă a ideii asupra căreia se insistă. Astfel, prezentând prodigioasa activitate de traducere a Sf. Irh. Dosoftei, informația nouă, prin fiecare hairetism-remă se nuanțează spectrul larg al domeniului în care s-a remarcat mitropolitul, expresiile evoluând treptat dinspre denotativ spre valori conotative: *tâlcuitor al Sfințelor Scripturi, al slujbelor sfinte tâlmăcitorule, traducător al Liturghiei, luminător al cuvintelor, luminător al limbii române.*

În poziție de remă utilizarea nominalizărilor verbale focusează atenția ascultătorului asupra acțiunii (procesului), favorizează un supliment semantic și emoțional, augmentează expresivitatea enunțării. Acestea sunt mijloace ale coeziunii servind la progresia tematică a textului. Afară de aceasta, sporesc originalitatea frazei, generând forme de exprimare plastică.

Continuând această idee, trebuie să remarcăm faptul că sistemul figurativ al textului religios, respectiv al acatistelor, este supus dogmelor creștin-ortodoxe, încât libertatea de creație sau imaginarul autorului este situat în anumite limite. De aceea, am putea vorbi despre o anumită stereotipie figurativă (reprezentată frecvent prin sintagme cu nume în Genitiv: *mâna vindecării; raza mângâierii*) în ansamblul textelor imnografice, care mai degrabă formează un sistem plastic propriu discursului religios, constituit în baza textului fondator – textului biblic. Ideea unui „schelet figurativ” [6] prin care se articulează textul imnografic trebuie valorificată în contextul asigurării coeziunii acatistului ca text cu structură complexă și eterogenă, idee care urmează a fi dezvoltată într-o lucrare ulterioară.

Concluzii

Recurența nominalizărilor verbale în arhitectura acatistelor dovedește polifuncționalitatea acestora în textele imnografice. Indiferent de modalitatea de formare a lor, acestea se constituie într-o clasă lexicală cu natură dublă (verbală și nominală), utilizate frecvent în scopul condensării semantice și al simplificării structurii poziționale, fapt prin care se poate argumenta solicitarea acestora în textul imnografic. Substantivele deverbale se disting prin sincretism funcțional și utilitate multiplă: formează anumite segmente din terminologia religioasă (terminologia festivă); susțin imaginile figurative caracteristice discursului religios; implică și anumite valențe textuale, asigurând coeziunea acatistului (lucru pe care am tins să îl argumentăm în comunicarea noastră) prin diverse strategii: indicarea direcției tematice; repetiția lexicală; construcții pentru refren; avansarea textuală dinspre temă spre remă; constituirea structurilor paralele și edificarea scheletului figurativ al acatistului, marcat de originalitatea auctorială, dar tributară în același timp textului primar – textului biblic și tradiției ortodoxe.

Referințe:

1. МАМОНТОВА, Е. *Девербативы в англоязычной и русской публицистике*. Автореферат. Москва, 2012. 18 с. [Accesat: 30.09.2020] Disponibil: <http://www.rad.pfu.edu.ru:8080/tmp/avtoref5925.pdf>
2. VASILIU, E. „Textualitate” și relații „transfractice”. Apud: Emanuil Vasiliu. *Introducere în teoria textului*. București, 1986, p.29-38. În: Gherasim A., Cara N. *Teoria textului. Antologie pentru programe de masterat*. Chișinău: CEP USM, 2008. 290 p.
3. DANEȘ, F. Funcțional sentence perspective and the organization of the text. In: *Papers on Functional Sentence Perspective*, Praha, Academia, 1974.
4. ПЧЕЛИНЦЕВА, Е.Э. *Аспектуальные признаки в отглагольных именах действия в русском, украинском и польском языках*: Диссертация. Ст-Петербург, 2016. 441 с. [Accesat: 25.08.2020] Disponibil: <https://iling.spb.ru/diss/theses/pchelinceva/thesis.pdf>
5. TELEOACĂ, D. L. *Semiotica discursului religios: probleme de poetică, stilistică și retorică*. București: Editura Universității din București, 2016. 504 p.
6. GHERASIM, Al. *Raporturile text-metaforă în limbajul literar-artistic*. Chișinău, 1997.

Date despre autor:

Ecaterina BRĂGUTA, doctorandă, Școala doctorală *Studii Lingvistice și Literare*, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: cateacebanu@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3999-8985

Prezentat la 08.10.2020